

Opis

Szczególną rolę w zarządzaniu państwem odgrywa kontrola publiczna, której wyniki powinny ułatwiać ocenę sposobu planowania, realizacji i finansowania zadań publicznych. Bez rzetelnych informacji o stanie państwa i jego instytucji możliwość podejmowania prawidłowych decyzji o alokowaniu zasobów jest ograniczona.

Choć rola państwa w życiu społecznym i gospodarczym wzrasta, a w niebyt odchodzi utopijna koncepcja państwa - „nocnego stróża”, to dorobek naukowy poświęcony problematyce kontrolowania organizacji publicznych jest nadal skromny, a w szczególności zauważalny jest niedostatek badań całego polskiego systemu kontroli publicznej.

Synergia tego systemu wymaga prawidłowego współdziałania organizacji kontrolnych, a także przyjęcia rozwiązań ukierunkowanych na wzmocnienie ich potencjału. Czy tak jest w istocie? Celem badań, których wyniki przedstawiono w książce, jest ocena skuteczności działania polskiego systemu kontroli publicznej, zidentyfikowanie obszarów niedomagań w zakresie kontroli publicznej oraz przedstawienie kierunkowych propozycji doskonalenia funkcjonowania organizacji kontrolnych.

W pierwszej tego typu pracy w Polsce zaprezentowano wyniki analizy funkcjonowania m.in.:

- Najwyższej Izby Kontroli,
- regionalnych izb obrachunkowych,
- inspekcji,
- kontroli w administracji rządowej.

Ponadto w książce przedstawiono modele kontroli państwowej w USA i w krajach członkowskich Unii Europejskiej, wskazując jakie z rozwiązań przyjętych w innych krajach można wykorzystać w polskiej praktyce kontroli publicznej.

Autorami tej monografii są teoretycy i praktycy kontroli publicznej z wieloletnim stażem naukowym i doświadczeniem zawodowym, współtwórcy światowych standardów i wytycznych kontroli INTOSAI.

O autorze

Zbysław Dobrowolski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autor dziesiątek publikacji naukowych, w tym kilkunastu monografii wydanych w Polsce i zagranicą. Autor monografii o kontroli państwowej w USA, krajach członkowskich Unii Europejskiej. Współautor monografii o audycie w spółkach Skarbu Państwa i w spółkach komunalnych. Prakseolog, badacz patologii organizacyjnych, zjawiska etnocentryzmu publicznego, funkcjonowania organizacji publicznych. Ekspert z zakresu zarządzania publicznego. Od 1992 roku związany z Najwyższą Izbą Kontroli realizował zadania na różnych stanowiskach, w tym kierowniczym. Uczestnik prestiżowego stażu w instytucji kontrolnej amerykańskiego Kongresu oraz szkoleń w instytucji kontrolnej brytyjskiego parlamentu. Uczestnik i panelista konferencji OBWE. Wieloletni ekspert Międzynarodowej Organizacji Najwyższych Organów Kontroli Państwowej. Pełnił funkcję redaktora światowego periodyku „International Journal on Governmental Financial Management” wydawanego w USA. Był ekspertem OECD, jak też

finansowanego przez Unię Europejską projektu usprawnienia funkcjonowania instytucji kontrolnej w Albanii. Współuczestniczył w doskonaleniu funkcjonowania naczelnych organów kontroli państwowej z kilkudziesięciu krajów. Współtwórca kilku światowych wytycznych oraz standardów kontroli INTOSAI. Jedyny polski autor międzynarodowej pracy zbiorowej wydanej przez ONZ i INTOSAI.

Jacek Kościelniak, pełnił funkcję dyrektora wydziału finansów w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim. Był posłem na Sejm z listy Prawa i Sprawiedliwości. W okresie od stycznia do listopada 2007 r. pełnił funkcję sekretarza stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, będąc zastępcą szefa KPRM ds. społeczno-gospodarczych i wiceprzewodniczącym Komitetu Stałego Rady Ministrów. Był radcą Prezesa NIK a od listopada 2007 r. do 2011 r. wiceprezesem Najwyższej Izby Kontroli. Współtwórca kilku światowych wytycznych INTOSAI. Uczestnik programów doskonalenia naczelnych organów kontroli państwowej oraz organizacji międzynarodowych. Od 11 lutego 2017 r. wiceprezes ds. finansowych Energa S.A. Współautor monografii o audycie w spółkach Skarbu Państwa i w spółkach komunalnych.

Spis treści

Wstęp 7

Przedmowa. Stulecie Najwyższej Izby Kontroli 11

Rozdział 1

Podstawy kontroli 15

1. Pojęcie i etapy kontroli 15
2. Zarządzanie publiczne jako przedmiot kontroli publicznej 25
3. Podstawa ustaleń kontroli publicznej 31
4. Wyznaczenia i kryteria kontroli publicznej 39
5. Rodzaje kontroli 50
6. Sprawność i zasady kontroli publicznej 71
7. Funkcje kontroli 82

Rozdział 2

Naczelny organ kontroli państwowej 85

1. Zadania, zakres działania, organizacja, wyzwania 85
2. Modele kontroli państwowej w krajach członkowskich Unii Europejskiej 114
3. Naczelny organ kontroli państwowej a wybór publiczny 119

Rozdział 3

Instytucje systemu kontroli publicznej 129

1. Regionalne Izby Obrachunkowe 129
2. Kontrola publiczna wykonywana przez Inspekcje 136
3. Kontrola w administracji rządowej 153
4. Działalność kontrolna pozostałych organizacji publicznych 158

Rozdział 4
Kontrola zarządcza 171

Zakończenie 187
Wyniki analizy systemu kontroli publicznej 187
Próba podsumowania 187
Realizacja celów badań 192

Literatura 193
Spis tabel 205
Spis rysunków 207
O Autorach 209